

Nukentėjusiųjų teisės pagal šalį

Sweden

Kaip galiu pranešti apie nusikaltimą?

Apie nusikaltimą policijai galite pranešti paskambinęs telefonu 114 14 (+46 77 114 14 00 skambinant ne iš Švedijos) arba atvykęs į policijos nuovadą. Apipėšimo, sukčiavimo naudojant mokėjimo korteles, vagystės ar praradimo (tačiau ne paso ar nacionalinės tapatybės kortelės) atveju apie nusikaltimą taip pat galite pranešti internetu. Jei jūsų tapatybė apsaugota, apie nusikaltimą neturėtumėte pranešti internetu. Nelaimės atveju arba vykstant nusikaltimui skambinkite „SOS Alarm“ numeriu 112. [El. pranešimo](#) nuoroda

Kaip galiu sužinoti, kas vyksta byloje?

Kai pateiksite pranešimą policijai, jūsų bylai bus priskirtas numeris, o jums bus pateikti reikalingi kontaktiniai duomenys, kad galėtumėte gauti informacijos apie savo bylą. Be to, kas vyksta jūsų byloje, galite teirautis policijos pareigūnų, susisiekdami su jais telefonu, kreipdamasis el. paštu į vietos policijos nuovadą arba apsilankę artimiausioje policijos nuovadoje. Jei norite kalbėtis su policijos pareigūnu, kuris yra atsakingas už jūsų bylą, galite skambinti nacionaliniu policijos telefono numeriu 114 14. Operatorius jus sujungs su pareigūnu, atsakingu už jūsų bylą.

Ar turiu teisę gauti teisinę pagalbą (tyrimo arba teismo nagrinėjimo metu)? Kokiomis sąlygomis?

Kai kurių rūšių nusikaltimų atvejais aukos turi teisę būti atstovaujamos atskiro teisinio atstovo, vadinamo „nukentėjusiojo atstovu“ (šved. *målsägandebiträde*). Tai visų pirma taikoma seksualinių nusikaltimų ir smurto šeimoje atveju, tačiau taikoma ir kitų nusikaltimų atveju, kai yra specialių poreikių. Atstovas gali būti paskirtas iš karto pradėjus (ikiteisminį) tyrimą, o pagalba jums bus teikiama nemokamai. Jei manote, kad jums reikalingas teisinis atstovas, apie tai turėtumėte kuo greičiau pranešti prokurorui (šved. *åklagare*) arba policijos pareigūnui, atsakingam už ikiteisminį tyrimą. Prašymą paskirti atstovą taip pat galite pateikti tiesiogiai apylinkės teismui (šved. *tingsrätt*). Apylinkės teismas nuspręs, ar turite teisę būti atstovaujamas, ir paskirs atstovą. Galite pasiūlyti norimą asmenį. Atstovo, kuris paprastai bus advokatas, užduotis yra apsaugoti jūsų interesus ir teikti paramą bei pagalbą ikiteisminio tyrimo ir teismo nagrinėjimo metu. Atstovas yra įpareigotas saugoti paslaptį ir gali padėti pasisakyti dėl bylos ir pateikti reikalavimą dėl žalos atlyginimo. „Nukentėjusiojo atstovas“ savo funkcijas atlieka iki teismo nagrinėjimo pabaigos ir neteikia pagalbos siekiant išieškoti žalą ar gauti kitą kompensaciją.

Jei globėjas (paprastai vienas iš tėvų) įtariamas nusikaltimu prieš savo vaiką, vaikui gali būti paskirtas specialusis atstovas. Tai taikoma ir tuo atveju, kai nusikaltimo padarymu įtariamas asmuo palaiko artimus ryšius su globėju. Atstovas ikiteisminio tyrimo ir teismo nagrinėjimo metu gins vaiko teises. Specialiuoju atstovu gali būti paskirtas advokatas, advokatų kontoroje dirbantis advokato padėjėjas arba kitas asmuo. Šiam asmeniui taip pat keliami žinių, patirties ir asmeninių savybių reikalavimai, kad savo užduotį jis atliktų itin gerai.

Teisinė apsauga įtraukia į namų ūkio draudimo sutartis. Pavyzdžiui, tai reiškia, kad draudimas gali kompensuoti bylinėjimosi išlaidas, jei jūsų reikalavimas atlyginti žalą baudžiamojo teismo nagrinėjimo metu neišsprendžiamas. Paprastai draudimo sutartyje bus numatyta sąlyga, pagal kurią jūs turėsite sumokėti tam tikrą išlaidų dalį (perviršį). Norėdami gauti daugiau informacijos, kreipkitės į savo draudimo bendrovę.

Pagal Švedijos teisinės pagalbos įstatymą (šved. *Rättshjälpslagen*) teisinę konsultaciją galite gauti bet kokio pobūdžio byloje. Pavyzdžiui, konsultacija gali būti susijusi su reikalavimu atlyginti žalą, kai negaunate prokuroro pagalbos, arba derybomis su draudimo bendrove. Galite kreiptis į advokatų kontorą, kuri teikia teisinės konsultacijas pagal Teisinės pagalbos įstatymą. Už nustatyto dydžio mokesčių galite iki dviejų valandų konsultuotis su advokatu. Mokestis yra apie 1 600 SEK už valandą. Priklausomai nuo jūsų finansinės padėties mokestis gali būti mažesnis.

Jei neturite jokio teisinės apsaugos draudimo ir jūsų atvejo negalima išnagrinėti suteikus teisinę konsultaciją, įvertinus jūsų poreikius galite gauti teisinę pagalbą. Tokiu atveju valstybė padengs dalį jūsų teisinio atstovavimo išlaidų. Taip pat jums gali būti padedama padengti kelionės, nakvynės, įrodymų pateikimo ir kitas išlaidas. Advokatas, teismas arba Nacionalinė teisinės pagalbos institucija (šved. *Rättshjälpsmyndigheten*) gali jums patarti, kaip kreiptis dėl teisinės pagalbos.

Ar galiu prašyti kompensuoti išlaidas (patirtas dėl dalyvavimo tyrime ir (arba) teismo nagrinėjimo procese)? Kokiomis sąlygomis?

Jei esate šaukiamas į policiją arba pas prokurorą, turite teisę, kad jums būtų atlygintos išlaidos, kurias patyrėte vykdamas į apklausą. Tai gali būti kelionės ir nakvynės išlaidos, kompensacija už negautas pajamas ar kitus finansinius nuostolius. Tačiau kompensacija už negautas pajamas yra apribota iki tam tikros sumos. Norėdamas prašyti atlyginti tokios rūšies išlaidas, kreipkitės į policiją.

Jei esate šaukiamas į policiją arba pas prokurorą, turite teisę, kad jums būtų atlygintos išlaidos, kurias patyrėte vykdamas į apklausą. Kai būsite apklaustas, teismo posėdžio pirmininkas gali paklausti, ar turite kokių nors reikalavimų dėl kompensacijos. Tačiau paprastai klausimai dėl išlaidų atlyginimo sprendžiami teismo priimamajame po teismo nagrinėjimo. Tada galite prašyti kompensacijos bei išsiaiškinti, kokią pinigų sumą gausite. Pinigai bus sumokėti pačiame teismo priimamajame. Didelių išlaidų mokėjimas gali būti atidėtas; norėdamas gauti daugiau informacijos, kreipkitės į teismą.

Ar galiu pateikti skundą, jei mano byla bus nutraukta jos neperdavus teismui?

Jei byla buvo nutraukta, o toks sprendimas jūsų netenkina, galite prašyti, kad byla ištirtų prokuroras. Kreipkitės į policiją, kuri jūsų prašymu klausimą perduos prokurorui. Jei nesutinkate su prokuroro priimtu sprendimu, galite kreiptis į arčiausiai esantį aukštesnio laipsnio prokurorą dėl pakartotinio bylos nagrinėjimo (šved. *överprövning*).

Ar galiu dalyvauti teismo nagrinėjimo procese?

Taip, paprastai turėsite dalyvauti teismo nagrinėjimo procese, nes jūsų parodymai yra svarbūs, kad teismas galėtų išspręsti bylą.

Koks yra mano oficialus statusas teisingumo sistemoje? Pavyzdžiui, ar esu auka, liudytojas, civilinis ieškovas ar privatus kaltintojas, ar galiu pasirinkti jais būti?

Pagal Švedijos teisės aktus ikiteisminio tyrimo ir teismo nagrinėjimo metu esate laikomas nukentėjusiuoju (šved. *målsägande*). Kol prokuroras neinicijuoja proceso, negalite būti bylos šalis. Galite būti bylos šalis:

kai prokuroras inicijuoja procesą;

jei reikalaujate atlyginti žalą ir (arba)

jei padedate vykdyti baudžiamąjį persekiojimą.

Padėti vykdyti baudžiamąjį persekiojimą galite bet kada teismo nagrinėjimo metu; tada jūsų procesinis statusas bus beveik toks pats, kaip prokuroro, ir, pavyzdžiui, galėsite teismui pateikti savo įrodymus. Tačiau jums nereikia įrodyti jokių aplinkybių, susijusių su nusikaltimu.

Galite savo iniciatyva pareikšti atskirus kaltinimus arba pareikšti konkretų kaltinimą, jei prokuroras panaikino arba atsiėmė kaltinimą. Tada turėsite teismui įrodyti, kad buvo padarytas nusikaltimas.

Kokios yra mano su šiuo statusu susijusios teisės ir pareigos?

Jei nesate bylos šalis, jums bus pranešta apie teismo nagrinėjimo datą ir laiką. Tačiau jums bus pranešta tik tuo atveju, jei to prašėte ikiteisminio tyrimo metu. Jei esate bylos šalis, turite teisę dalyvauti teisminiame nagrinėjime, net jei procesas yra neviešas.

Galite būti šaukiamas į teismą, jei prokuroras prašo jus apklausti arba jei pateikėte reikalavimą atlyginti žalą. Gausite šaukimą, kuriame bus nurodyta data ir laikas, kada turite atvykti, ir pateikta išsami informacija apie pateisinamas neatvykimo į teismą priežastis. Jei sergate arba turite kitų pateisinamų priežasčių neatvykti, turite informuoti teismą kuo skubiau iki proceso pradžios. Tada teismas jus informuos, ar jūsų dalyvavimas būtinas. Jei neatvyksite be pagrįstos priežasties, rizikuojate gauti baudą.

Teismo nagrinėjimo metu turite teisę reikalauti atlyginti žalą. Šią teisę turite tik tuo atveju, jei esate nukentėjęs. Jus taip pat apklaus prokuroras ir kaltinamasis (arba jo advokatas). Prieš apklausiamas neturėsite prisiekti. Jei esate bylos šalis, jūs arba jūsų atstovas galite pateikti klausimus kaltinamajam, liudytojams ir ekspertams. Teismo nagrinėjimo pabaigoje taip pat turėsite galimybę pasakyti baigiamąją kalbą.

Jei esate šaukiamas į policiją arba pas prokurorą, turite teisę, kad jums būtų atlygintos išlaidos, kurias patyrėte vykdamas į apklausą. Gali būti atlyginamos šių rūšių išlaidos: kelionės bei nakvynės išlaidos ir negautos pajamos (iki 700 SEK už dieną).

Ar teismo nagrinėjimo metu galiu padaryti pareiškimą ar pateikti įrodymų? Kokiomis sąlygomis?

Taip, prokuroras tikriausiai norės, kad teismo nagrinėjimo metu būtumėte apklaustas. Tačiau nukentėjęs negali būti apklausiamas kaip liudytojas. Tai reikia, kad kalbėsitės neprisiekęs. Jei esate bylos šalis, teismo nagrinėjimo metu turite teisę pateikti įrodymus.

Kokią informaciją gausiu teismo nagrinėjimo metu?

Jei esate bylos šalis, turite teisę įvairiais būdais būti informuotas apie teismo procesą ir apie tai, kas įvyko jūsų byloje. Švedijoje tai vadinama *partsinsyn*. Jei esate nukentėjęs, tačiau nesate bylos šalis, tokios pačios teisės būti informuotas apie procesą neturite.

Policijos atliekamo ikiteisminio tyrimo metu jūsų bus paklausta, ar norite būti informuotas apie byloje priimtą sprendimą. Jei teismo nagrinėjimo metu buvote bylos šalis, teismas jums išsiųs sprendimą. Jei nebuvote bylos šalis, sprendimas jums bus išsiųstas, jei prašėte su juo susipažinti.

Ar turėsiu galimybę susipažinti su bylos medžiaga?

Jei esate bylos šalis, turite teisę įvairiais būdais būti informuotas apie teismo procesą ir apie tai, kas vyksta jūsų byloje. Švedijoje tai vadinama *partsinsyn*. Ši teisė skirta tam, kad būtų patenkintas šalies poreikis gauti informaciją, kad ji galėtų išdėstyti savo argumentus ieškinyje arba teismo nagrinėjimo metu.

Pavyzdžiui, tai gali reikšti, kad galėsite susipažinti su bylos dokumentais ar kita medžiaga savo prašymu arba teismo iniciatyva. Teismas taip pat turi „pareigą perduoti informaciją“, kuri reiškia, kad teismas savo iniciatyva turi užtikrinti, kad šaliai būtų leista susipažinti su dokumentais ar kita tyrimo medžiaga, kuriuos byloje pateikė ne pati bylos šalis. Šalis teismui taip pat gali teikti pastabas dėl medžiagos.

Jei esate nukentėjęs, tačiau nesate bylos šalis, tokios pačios teisės būti informuotas apie procesą neturite.

Paskutinis naujinimas: 03/09/2018

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.